

UMOWA O WSPÓŁPRACY  
W ZAKRESIE GLOBALNEGO SYSTEMU NAWIGACJI SATELITARNEJ (GNSS)  
DO CELÓW CYWILNYCH  
POMIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ I JEJ PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI,  
Z JEDNEJ STRONY, A REPUBLIKĄ KOREI, Z DRUGIEJ STRONY

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA, zwaną dalej „Wspólnotą”,

oraz

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

REPUBLIKA WĘGIERSKA,

MALTA,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiające się Strony Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwane dalej „Państwami Członkowskimi”,

z jednej strony, oraz

REPUBLIKA KOREI, zwana dalej „Koreą”,

z drugiej strony,

zwane dalej razem „Stronami”;

BIORĄC POD UWAGĘ wspólne zainteresowanie rozwojem globalnego systemu nawigacji satelitarnej (zwanego dalej „GNSS”) do celów cywilnych,

UZNAJĄC znaczenie programu GALILEO jako wkładu w rozbudowę infrastruktury nawigacyjnej i informacyjnej w Europie i w Korei,

UZNAJĄC zaawansowanie działalności Korei w dziedzinie nawigacji satelitarnej,

BIORĄC POD UWAGĘ coraz szybszy rozwój zastosowań GNSS w Korei, w Europie oraz w innych rejonach świata,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

## ARTYKUŁ 1

### Cel umowy

Niniejsza umowa ma na celu wspieranie, ułatwianie i rozszerzanie współpracy pomiędzy Stronami w zakresie globalnej nawigacji satelitarnej do celów cywilnych w ramach wkładu Europy i Korei do Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej (GNSS) do celów cywilnych.

## ARTYKUŁ 2

### Definicje

Do celów niniejszej Umowy:

- a) „Usługa rozszerzona” oznacza regionalne lub lokalne mechanizmy, takie jak Europejski System Wspomagania Satelitarnego (EGNOS). Mechanizmy te pozwalają użytkownikom GNSS na uzyskanie lepszych parametrów, na przykład zwiększonej dokładności, dostępności, poprawności i niezawodności usługi.
- b) „GALILEO” oznacza niezależny, cywilny, europejski, globalny system nawigacji satelitarnej i satelitarnego pomiaru czasu oferujący usługi GNSS, znajdujący się pod kontrolą cywilną, zaprojektowany i stworzony przez Wspólnotę Europejską, jej Państwa Członkowskie oraz Europejską Agencję Kosmiczną. Eksploatacja systemu GALILEO może zostać powierzona podmiotowi prywatnemu. W ramach systemu GALILEO przewiduje się usługi powszechnie dostępne, usługi komercyjne, usługi związane z bezpieczeństwem życia, usługi poszukiwawczo-ratownicze, obok bezpiecznych usług publicznych o regulowanym dostępie, z ograniczoną dostępnością, przeznaczonych do zaspokojenia potrzeb uprawnionych użytkowników sektora publicznego.

- c) „Lokalne składniki systemu GALILEO” oznaczają lokalne mechanizmy zapewniające użytkownikom sygnałów nawigacyjnych i sygnałów pomiaru czasu GALILEO dodatkowe informacje w uzupełnieniu danych uzyskiwanych z systemu podstawowego. Składniki lokalne mogą być rozmieszczane w celu zapewnienia podwyższonych parametrów sygnału wokół portów lotniczych i morskich oraz na terenach miejskich lub w trudnych warunkach topograficznych. GALILEO dostarczy standardowe modele dla składników lokalnych.
- d) „Urządzenia do globalnej nawigacji, pozycjonowania i pomiaru czasu” oznaczają wszelkie urządzenia stosowane przez cywilnych użytkowników końcowych, służące do nadawania, odbioru lub przetwarzania satelitarnych sygnałów nawigacyjnych lub sygnałów pomiaru czasu w ramach realizacji usługi lub współpracy z rozszerzeniami regionalnymi.
- e) „Środek regulacyjny” oznacza wszelkie przepisy ustawowe, wykonawcze, zasady, procedury, decyzje lub działania administracyjne.
- f) „Interoperacyjność” oznacza na poziomie użytkownika sytuację, gdy dwusystemowy odbiornik może jednocześnie korzystać z sygnału z dwóch systemów w celu zapewnienia takich samych lub lepszych parametrów pracy, niż przy wykorzystaniu tylko jednego systemu.
- g) „Własność intelektualna” jest rozumiana zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Konwencji ustanawiającej Światową Organizację Własności Intelektualnej (WIPO), sporządzonej w Sztokholmie w dniu 14 lipca 1967 r.
- h) „Odpowiedzialność” oznacza zobowiązanie prawne osoby fizycznej lub prawnej do naprawienia szkód wyrządzonych innej osobie fizycznej lub prawnej zgodnie z określonymi zasadami i przepisami prawa. Zobowiązanie to może być zapisane w umowie (odpowiedzialność umowna) lub w przepisie prawnym (odpowiedzialność pozaumowna).

- i) „Informacje niejawne” oznaczają informacje, bez względu na to, czy zostały wytworzone w UE, czy też zostały otrzymane od państw członkowskich, państw nienależących do UE lub organizacji międzynarodowych, wymagające ochrony przed nieuprawnionym ujawnieniem, które mogłyby naruszyć w różnym stopniu podstawowe interesy, w tym również bezpieczeństwo narodowe, Stron lub poszczególnych państw członkowskich. Informacje takie opatrzone są klauzulą niejawności. Poziom klauzuli jest określany zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi a informacje takie muszą być chronione przed utratą poufności, kompletności lub dostępności.

### ARTYKUŁ 3

#### Zasady współpracy

Strony postanawiają stosować następujące zasady do współpracy w ramach niniejszej umowy:

1. Zasadę obopólnych korzyści w oparciu o ogólną równowagę praw i obowiązków, w tym wkładów.
2. Zasadę partnerstwa w ramach programu GALILEO zgodnie z procedurami i zasadami zarządzania tym programem.
3. Zasadę wzajemnej możliwości udziału we współpracy w ramach realizowanych przez Wspólnotę Europejską i Koreę projektów zastosowań GNSS do celów cywilnych.
4. Zasadę sprawnej wymiany informacji mogących mieć wpływ na współpracę.

5. Zasadę odpowiedniej ochrony praw własności intelektualnej, zgodnie z art. 8 ust. 3 niniejszej umowy.
6. Zasadę swobody świadczenia usług nawigacji satelitarnej na terytoriach Stron.
7. Zasadę nieograniczonego handlu produktami GNSS na terytoriach Stron.

## ARTYKUŁ 4

### Zakres współpracy

1. Obszary współpracy w dziedzinie nawigacji satelitarnej i satelitarnego pomiaru czasu obejmują: widmo częstotliwości radiowych, badania naukowe i szkolenia, współpracę przemysłową, rozwój wymiany handlowej i rynku, normalizację, certyfikację i środki regulacyjne, rozszerzenia, bezpieczeństwo, odpowiedzialność i zwrot kosztów. Strony mogą dostosowywać wykaz zawarty w ust. 1 decyzją Komitetu Sterującego ds. GNSS ustanowionego na mocy art. 14 niniejszej umowy.
2. Niniejsza umowa nie obejmuje współpracy Stron w dziedzinach wymienionych poniżej. Jeżeli Strony ustalą, że rozszerzenie współpracy może prowadzić do osiągnięcia obopólnych korzyści w którejkolwiek z następujących dziedzin, będzie ono wymagało przeprowadzenia negocjacji oraz zawarcia odpowiednich umów pomiędzy Stronami:



- 2.1. Newralgiczne rozwiązania techniczne i elementy systemu GALILEO objęte ograniczeniami wywozowymi oraz środkami regulacyjnymi dotyczącymi nierozprzestrzeniania stosowanymi we Wspólnocie Europejskiej lub w jej Państwach Członkowskich,
  - 2.2. Kryptografia i bezpieczeństwo teleinformatyczne w ramach systemu GALILEO (INFOSEC),
  - 2.3. Architektura zabezpieczeń systemu GALILEO (segmenty: orbitalny, naziemny i użytkownika),
  - 2.4. Funkcje kontroli zabezpieczeń globalnych segmentów systemu GALILEO,
  - 2.5. Usługi publiczne o regulowanym dostępie w fazach definiowania, opracowywania, wdrażania, testowania, oceny i eksploatacji (zarządzanie i stosowanie), oraz
  - 2.6. Wymiana informacji niejawnych dotyczących nawigacji satelitarnej i systemu GALILEO.
3. Niniejsza umowa nie ma wpływu na strukturę instytucjonalną utworzoną zgodnie z prawem Wspólnoty Europejskiej w celu realizacji programu GALILEO. Umowa ta nie ma również wpływu na obowiązujące środki regulacyjne w ramach realizacji zobowiązań do nierozprzestrzeniania i ograniczeń wywozowych, w tym kontroli niematerialnego transferu technologii, ani na krajowe środki w zakresie bezpieczeństwa.

## ARTYKUŁ 5

### Formy współpracy

1. Z zastrzeżeniem obowiązujących środków regulacyjnych, Strony w najszerszym możliwym zakresie wspierają współpracę w ramach niniejszej umowy, z zamiarem zapewnienia porównywalnych możliwości udziału w działaniach podejmowanych w obszarach wymienionych w art. 4.
2. Strony postanawiają realizować współpracę w obszarach, o których mowa w art. 6 - 13 niniejszej umowy.

## ARTYKUŁ 6

### Widmo częstotliwości radiowych

1. Opierając się na dotychczasowych osiągnięciach w ramach Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego, Strony postanawiają kontynuować współpracę i wzajemne wsparcie w kwestiach dotyczących widma częstotliwości radiowych.
2. W tym kontekście Strony dokonują wymiany informacji na temat klasyfikowania częstotliwości oraz wspierania odpowiednich przeznaczeń częstotliwości w ramach GALILEO i przyszłego koreańskiego GNSS, w tym satelitarne systemu wspomagającego (*Satellite Based Augmentation System*; SBAS) w celu zapewnienia dostępności usług GALILEO użytkownikom na całym świecie, a zwłaszcza w Korei oraz we Wspólnocie.

3. Mając na uwadze znaczenie ochrony częstotliwości wykorzystywanych do celów radionawigacji przed przerwami i zakłóceniami, Strony starają się zidentyfikować źródła zakłóceń oraz znaleźć wzajemnie zadowalające rozwiązania w celu zwalczania takich zakłóceń.
4. Strony postanawiają powierzyć zadanie określenia właściwego mechanizmu zapewniającego efektywne kontakty i współpracę w tym sektorze komitetowi ustanowionemu na mocy art. 14.
5. Żadne z postanowień niniejszej umowy nie może być interpretowane jako odstępianie od obowiązujących przepisów Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego, w tym Regulaminu Radiokomunikacyjnego ITU.

## ARTYKUŁ 7

### Badania naukowe

Strony wspierają wspólne prace badawcze w dziedzinie GNSS poprzez wspólnotowe i koreańskie programy badawcze, w tym program ramowy Wspólnoty Europejskiej na rzecz badań i rozwoju, programy badawcze Europejskiej Agencji Kosmicznej oraz programy ministerstw i agencji koreańskich mających związek z GNSS.

Wspólne prace badawcze powinny przyczyniać się do planowania dalszego rozwoju GNSS do celów cywilnych.

Strony postanawiają powierzyć zadanie określenia właściwego mechanizmu zapewniającego efektywne kontakty i udział w programach badawczych komitetowi ustanowionemu na mocy art. 14.

## ARTYKUŁ 8

## Współpraca przemysłowa

1. Strony wspierają współpracę pomiędzy sektorami przemysłowymi swoich państw, w tym współpracę w formie przedsięwzięć *joint venture* oraz uczestnictwa koreańskiego w odpowiednich europejskich zrzeszeniach przemysłowych, uczestnictwa europejskiego w koreańskich zrzeszeniach przemysłowych, w celu uruchomienia systemu GALILEO, a także propagowania wykorzystywania zastosowań i usług GALILEO i ich rozwoju.
2. Strony powołają wspólną grupę doradczą do celów współpracy przemysłowej, podlegającą komitetowi ustanowionemu na mocy art. 14, w celu badania możliwości i kierowania współpracą w dziedzinie rozwoju i produkcji satelitarnej, usług wyniesienia na orbitę, infrastruktury stacji naziemnych oraz zastosowań.
3. W celu ułatwienia współpracy przemysłowej Strony udzielają i zapewniają odpowiednią i skuteczną ochronę praw własności intelektualnej w obszarach i sektorach związanych z rozwojem i eksploatacją systemów GALILEO/EGNOS, zgodnie z odpowiednimi normami międzynarodowymi ustanowionymi Porozumieniem TRIPS oraz umowami międzynarodowymi, których sygnatariuszami są obydwie Strony, w tym skuteczne środki egzekwowania takich norm.
4. Wywóz z Korei do krajów trzecich produktów i materiałów oraz technologii objętych ograniczeniami wywozowymi, opracowanych specjalnie w ramach programu GALILEO i za jego fundusze, i określonych przez właściwy organ odpowiedzialny za bezpieczeństwo programu GALILEO jako objęte kontrolą wywozu, będzie wymagać uprzedniego uzyskania przez Koreę zezwolenia właściwego organu odpowiedzialnego za bezpieczeństwo programu GALILEO. Wszelkie umowy dodatkowe, o których mowa w art. 4 ust. 2 niniejszej umowy, zawierać będą przewidywać odpowiedni mechanizm pozwalający Stronom na zgłaszanie produktów i materiałów, których wywóz miałyby wymagać zezwolenia.

5. W celu przyczynienia się do realizacji celów umowy, Strony zachęcają do zacieśniania więzi pomiędzy Europejską Agencją Kosmiczną oraz koreańskimi ministerstwami i agencjami związanymi z GNSS.

## ARTYKUŁ 9

### Rozwój wymiany handlowej i rynku

1. Strony popierają wymianę handlową i inwestycje Wspólnoty i Korei w zakresie infrastruktury i urządzeń nawigacji satelitarnej oraz lokalnych składników i zastosowań systemu GALILEO.
2. W tym celu Strony pracują nad podniesieniem poziomu świadomości społecznej dotyczącej działalności w zakresie systemu nawigacji satelitarnej GALILEO, identyfikują potencjalne przeszkody na drodze rozwoju zastosowań GNSS oraz podejmują odpowiednie środki mające na celu ułatwienie tego rozwoju.
3. W celu skutecznej identyfikacji potrzeb użytkowników oraz skutecznego reagowania na nie, Strony rozważają założenie wspólnego forum użytkowników GNSS.
4. Niniejsza umowa nie narusza praw i obowiązków Stron wynikających z Porozumienia z Marakeszu ustanawiającego Światową Organizację Handlu.

## ARTYKUŁ 10

### Normalizacja, certyfikacja i środki regulacyjne

1. Uznając znaczenie koordynacji w przypadku międzynarodowej normalizacji i certyfikacji dotyczących globalnych usług nawigacji satelitarnej, Strony będą przyczyniać się wspólnie do opracowywania standardów GALILEO i wspierać ich stosowanie na całym świecie, kładąc nacisk na interoperacyjność z innymi systemami GNSS.

Jednym z celów takiej koordynacji jest wspieranie szerokiego i innowacyjnego wykorzystania usług GALILEO do celów ogólnodostępnych, komercyjnych oraz związanych z bezpieczeństwem życia, jako światowego standardu nawigacji i pomiaru czasu. Strony postanawiają stworzyć sprzyjające warunki do rozwoju zastosowań systemu GALILEO.

2. W celu wspierania i realizacji celów niniejszej umowy Strony stosownie do potrzeb współpracują w kwestiach związanych z pozycjonowaniem satelitarnym, nawigacją oraz pomiarem czasu, w szczególności na forum Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego, Międzynarodowej Organizacji Morskiej oraz Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego.

3. Na poziomie bilateralnym Strony zapewniają, aby środki związane z normami technicznymi, homologacją oraz z wymaganiami i procedurami w zakresie koncesjonowania nie stanowiły niepotrzebnych przeszkód w wymianie handlowej. Wymagania krajowe oparte są na kryteriach obiektywnych, niedyskryminacyjnych, z góry określonych i przejrzystych.

4. Strony wprowadzają środki regulacyjne niezbędne, aby umożliwić wykorzystywanie odbiorników oraz segmentów naziemnych i kosmicznych GALILEO na terytoriach podlegających ich jurysdykcji. W związku z powyższym, w zakresie łączności radiowej, rząd Republiki Korei traktuje GALILEO nie mniej korzystnie niż inne podobne usługi.
5. Strony popierają udział przedstawicieli Korei w europejskich organizacjach normalizacyjnych.

## ARTYKUŁ 11

### Rozwój globalnych i regionalnych rozszerzeń naziemnych GNSS

1. Strony współpracują w celu zdefiniowania i realizacji architektur systemów naziemnych, umożliwiających optymalizację zapewnienia poprawności sygnału systemów GALILEO i EGNOS oraz ciągłości ich usług i interoperacyjności z innymi systemami GNSS.
2. W tym celu Strony będą współpracować na poziomie regionalnym z zamiarem realizacji na terytorium Korei regionalnego, naziemnego systemu rozszerzeń opartego na systemie GALILEO. Oczekuje się, że taki system regionalny zapewni regionalną integralność usług, uzupełniając usługi dostarczane przez system GALILEO w skali światowej. Jako wstępny krok, Strony mogą rozważyć rozszerzenie systemu EGNOS na region Azji Wschodniej.
3. Na poziomie lokalnym Strony ułatwiają rozwój lokalnych składników systemu GALILEO.

## ARTYKUŁ 12

### Bezpieczeństwo

1. Strony chronią globalne systemy nawigacji satelitarnej przed możliwością wykorzystania ich niezgodnie z przeznaczeniem, zakłóceniami, przerwami w pracy oraz wrogimi działaniami.
2. Strony podejmują wszystkie uzasadnione działania w celu zapewnienia ciągłości i bezpieczeństwa usług nawigacji satelitarnej oraz związanej z nimi infrastruktury na swoim terytorium.
3. Strony uznają, że współpraca mająca na celu zapewnienie bezpieczeństwa systemu GALILEO i realizowanych przez niego usług stanowi ważny cel wspólny.
4. W związku z tym Strony ustanawiają odpowiedni kanał konsultacyjny w kwestiach dotyczących bezpieczeństwa globalnego systemu nawigacji satelitarnej.

Praktyczne ustalenia i procedury zostaną określone wspólnie przez właściwe organy obu Stron odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

## ARTYKUŁ 13

### Odpowiedzialność i zwrot kosztów

Strony stosownie do potrzeb współpracują w zakresie zdefiniowania i wprowadzenia w życie zasad odpowiedzialności i ustaleń w zakresie zwrotu kosztów, w celu ułatwienia świadczenia cywilnych usług GNSS.



## ARTYKUŁ 14

### Mechanizm współpracy

1. Koordynacja i ułatwianie współpracy w ramach niniejszej umowy realizowane będą w imieniu Korei przez rząd Republiki Korei, a w imieniu Wspólnoty Europejskiej i jej Państw Członkowskich - przez Komisję Europejską.
2. Zgodnie z celem określonym w art. 1, te dwa podmioty ustanawiają Komitet Sterujący ds. GNSS, zwany dalej „komitetem”, którego zadaniem jest zarządzanie realizacją niniejszej umowy. Komitet składa się z oficjalnych przedstawicieli każdej ze Stron i uzgadnia na zasadzie konsensu swój regulamin wewnętrzny.

Zadania komitetu obejmują:

- a) wspieranie, formułowanie zaleceń skierowanych do Stron oraz nadzorowanie różnych rodzajów współpracy związanych z umową;
- b) doradzanie Stronom w zakresie sposobów wzmocnienia i udoskonalenia współpracy zgodnie z zasadami określonymi w niniejszej umowie;
- c) dokonywanie przeglądu skutecznego działania i realizacji niniejszej umowy; oraz
- d) dyskusowanie możliwości rozszerzenia współpracy na obszary, o których mowa w art. 4 ust. 2.

3. Posiedzenia komitetu odbywają się zasadniczo raz na rok. Posiedzenia odbywać się będą na przemian we Wspólnocie i w Korei. Na żądanie każdej ze Stron mogą zostać zwołane posiedzenia nadzwyczajne.

Koszty poniesione przez komitet lub w jego imieniu ponosi Strona, która poleciła lub mianowała członka lub członków komitetu. Koszty bezpośrednio związane z posiedzeniami komitetu, poza kosztami podróży i zakwaterowania, ponosi Strona będąca gospodarzem posiedzenia. Komitet może tworzyć wspólne grupy robocze ds. kwestii technicznych, zajmujące się określoną tematyką, jaką Strony uznają za właściwą, na przykład współpracą przemysłową lub normalizacją.

4. Strony z zadowoleniem przyjmują ewentualny udział Korei w Europejskim Organie Nadzoru GNSS, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Wspólnoty Europejskiej oraz szczegółowymi zasadami i procedurami regulującymi tego rodzaju uczestnictwo.

## ARTYKUŁ 15

### Finansowanie

1. Każda ze Stron ponosi koszty związane z wypełnianiem swoich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy, o ile Strony nie postanowią inaczej. Szczegółowe zasady i procedury, o których mowa w art. 14 ust. 4 będą obejmowały odpowiedni wkład finansowy w program GALILEO ze strony państw nienależących do UE, które podejmują decyzję o ubieganiu się o uczestnictwo w Europejskim Organie Nadzoru GNSS.

2. Strony podejmują wszelkie uzasadnione działania, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, w celu ułatwienia wjazdu na swoje terytorium osób zaangażowanych we współpracę w ramach niniejszej umowy lub wwozu na nie kapitału, materiałów, danych i urządzeń wykorzystywanych w tej współpracy, a także ich pobytu i wyjazdu lub wywozu ze swojego terytorium.
  
3. Jeżeli systemy współpracy jednej Strony przewidują wsparcie finansowe na rzecz uczestników reprezentujących drugą Stronę, wszelkie tego rodzaju dotacje, wsparcie finansowe lub inne formy pomocy jednej Strony na rzecz uczestników drugiej Strony mające na celu wsparcie tych działań objęte są zwolnieniami podatkowymi i celnymi zgodnie z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi obowiązującymi na terytorium każdej ze Stron w chwili, gdy udzielane są tego rodzaju dotacje, wsparcie finansowe lub inne formy pomocy.

## ARTYKUŁ 16

### Wymiana informacji

1. Strony ustanawiają przepisy administracyjne i punkty kontaktowe w celu umożliwienia konsultacji i skutecznego wprowadzenia w życie postanowień niniejszej umowy.
  
2. Strony wspierają dalszą obustronną wymianę informacji dotyczących nawigacji satelitarnej pomiędzy swoimi instytucjami i przedsiębiorstwami.

## ARTYKUŁ 17

### Konsultacje i rozstrzyganie sporów

1. Na żądanie jednej ze Stron, Strony niezwłocznie omawiają wszelkie kwestie związane z interpretacją lub stosowaniem niniejszej umowy. Wszelkie spory dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej umowy rozstrzygane są w drodze przyjacielskich konsultacji pomiędzy Stronami.
2. Postanowienia ust. 1 nie stanowią przeszkody dla możliwości korzystania przez Strony z procedur rozstrzygania sporów przewidzianych w porozumieniach WTO.

## ARTYKUŁ 18

### Wejście w życie i rozwiązanie umowy

1. Niniejsza umowa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu, w którym Strony notyfikowały sobie wzajemnie zakończenie niezbędnych w tym celu procedur. Notyfikacje przesyłane są do Rady Unii Europejskiej, która jest depozytariuszem niniejszej umowy.
2. Wygaśnięcie lub rozwiązanie niniejszej umowy nie ma wpływu na ważność ani na okres obowiązywania jakichkolwiek ustaleń dokonanych na jej podstawie, ani na jakiegokolwiek szczególne prawa lub zobowiązania powstałe na gruncie praw własności intelektualnej.

3. Zmiany niniejszej umowy możliwe są za obopólnym, pisemnym porozumieniem Stron. Zmiany wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu, w którym Strony notyfikowały depozytariuszowi zakończenie niezbędnych w tym celu procedur.

4. Niniejsza umowa obowiązuje przez okres pięciu lat i pozostaje w mocy po tym okresie, o ile nie zostanie rozwiązana przez jedną ze Stron na koniec pierwszego pięcioletniego okresu lub w każdej chwili po jego upływie, poprzez pisemne powiadomienie o zamiarze rozwiązania niniejszej umowy, przedstawione przez jedną ze Stron z przynajmniej sześciomiesięcznym wyprzedzeniem.

Niniejsza Umowa zostaje sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w językach: angielskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim, włoskim i koreańskim, z których każdy jest jednakowo autentyczny.